

לכבוד
הרב שי פירון,
שר החינוך
רחוב דבורה הנביאה 2, ירושלים 91911
ובפקס': 02-5602246

שלום רב,

הנדון: עקרון לא חוקי בתקנון מועצת התלמידים והנוער

אנו פונים אליך בבקשה להורות על מחיקתו של עקרון 12 מתקנון מועצת התלמידים והנוער, האוסר על נציגי מועצות תלמידים לעסוק בפעילות פוליטית. עקרון זה, אשר הותקן לפני כשנה, סותר זכויות יסוד במשטר דמוקרטי, ובהן הזכות החוקתית לחופש הביטוי בכלל ולחופש הביטוי הפוליטי בפרט, ועל כן דינו להתבטל. עקרון זה, החל על בני נוער וצעירים, אף סותר חינוך לאזרחות ערכית מעורבת ופעילה.

פנייתנו אליך נעשית לאחר התכתבויות שניהלנו עם הלשכה המשפטית של משרד החינוך, אשר הסתיימו ללא הסכמה, ועל כן נדרשת התערבותך.

א. רקע

1. ביום 30 באפריל 2012 החליטה ועידת מועצת התלמידים והנוער (להלן: "המועצה"), במסגרת הוספת עקרון 12 לתקנון המועצה, לאסור באופן גורף על כל נציגי מועצות התלמידים באשר הם - למיטב ידיעתנו, כ-30,000 תלמידות ותלמידים - לעסוק בכל פעילות פוליטית שהיא, בכל עת. בין היתר, הוחלט לאסור על השתתפות הנציגים בעצרות פוליטיות, על תמיכה במפלגה או במועמד פוליטי, ואף על התפקדות למפלגה כלשהי והצבעה בפריימריז המפלגתיים. בין היתר קובע עקרון 12 כך:

1. נציגי המועצה אינם יכולים להשתתף במסגרות הפוגעות בעניינים אוניברסאליים-פוליטיים אשר משקפים עמדה של קבוצות ספציפיות בחברה או מדירים קבוצות שונות באוכלוסייה.

2. נציגי המועצה לא יוכלו להתפקד למפלגה, לעצב דעת קהל בתוך המפלגה, להצביע בפריימריז או לעזור בקידום מפלגה או במועמד פוליטי.

3. אסור לנציג/ה בפרט או למועצה ככלל להביע תמיכה במפלגה מסוימת או במועמד פוליטי מסוים, ומתוקף כך, אל למועצה ברמה

היישובית או ברמה הארצית להיפגש או לדבר אך ורק עם מפלגה מסוימת אלא לקיים דיאלוג עם כלל המפלגות והסיעות.

4. נציגי המועצה אינם יוכלו (כך במקור) להשתתף בעצרת ובאירועי תמיכה שונים של מפלגה, סיעה או תנועה פוליטית מסוימת."

העתק מעקרון 12 של התקנון, כפי שפורסם באתר האינטרנט של המועצה, מצ"ב ומסומן "א".

2. בהמשך להוספת עקרון 12 לתקנון שלח יו"ר המועצה, מר יובל כחלון, מכתב לחברי המועצה ביום 5 בדצמבר 2012 (להלן: "המכתב"), בעיצומה של מערכת הבחירות לכנסת ה-19, שבו נכתב, בין היתר:

"... בעקבות העיקרון שהתווסף ליתקנון העלי בוועידת מועצת התלמידים והנוער בשנה שעברה (30.4.12) אסור לאף נציג בגלגלי מועצות התלמידים והנוער להתפקד, להביע תמיכה ואף להשתתף בעצרות ואירועי תמיכה של מפלגה, סיעה, או תנועה פוליטית כלשהי... זכרו כי עליכם להצביע אך רק להצביע, ללא שום פעילות הקשורה לתהליך הבחירות... במידה ויובא לידיעתנו על פעילות של נציג במסגרות מפלגתיות, אנו נאלץ לדון בנושא ולהדיחו במידת הצורך (הדגשה במקור)."

העתק ממכתב יו"ר המועצה מיום 5.12.2012 מצ"ב ומסומן "ב".

3. לאחר שתבר מועצת תלמידים פנה לאגודה לזכויות האזרח בנושא, שלחנו ביום 19 בדצמבר 2012 מכתב ליו"ר המועצה, עם העתק ללשכת היועצת המשפטית של משרד החינוך. במכתבנו ציינו, אז כמו עכשיו, כי עקרון 12 לתקנון פוגע באופן אנוש בעקרונות היסוד של שיטת המשפט בישראל, לרבות בחופש הביטוי הפוליטי ובזכות לבחור ולהיבחר, עקרונות אשר חולשים גם על תקנון המועצה. בהתאם, ביקשנו מיו"ר המועצה למחוק עקרון זה לאלתר מתקנון המועצה.

העתק מכתבנו מיום 19.12.2012 מצ"ב ומסומן "ג".

4. ביום 8 בינואר 2013 נשלחה אלינו תשובתה של עו"ד עדי סביר, עוזרת ראשית ליועצת המשפטית של משרד החינוך. בתשובתה נכתב, כי מטרתו של עקרון 12 היא שמירה על המועצה כגוף א-פוליטי ממלכתי, דבר שלא יכול להיעשות, כך נטען, כאשר החברים בה לוקחים חלק בפעילות פוליטית כלשהי. בהמשך לכך נכתב, כי אין מניעה שחברי המועצה ייקחו חלק בפעילות פוליטית בכובעם הפרטי אולם לא בשם הארגון ולא כנציגיו. לסיכום נקבע, כי עקרון 12 מגלם בתוכו הסדר מידתי ומאוזן, אשר מונע בין היתר את ניצולם של בני הנוער חברי המועצה על-ידי בעלי אינטרסים שונים, ועל כן אין מקום לשנותו.

העתק מכתבה של עו"ד סביר מיום 8.1.2013 מצ"ב ומסומן "ד".

5. בתשובתנו, מיום 16 בינואר 2013, כתבנו כי שמחנו לגלות שעמדת משרד החינוך היא שיש לאפשר לחברי המועצה לממש את זכותם לחופש ביטוי ואת זכותם לבחור ולהיבחר כאשר הם פועלים בספירה הפרטית. עם זאת הוספנו, כי עקרון 12 אינו עורך את ההבחנה הנחוצה בין המרחב הפרטי לציבורי, ולכן מטיל הגבלה קשה וגורפת על זכויותיהם של חברי המועצה, אשר אינם מודעים לכך. על כן ביקשנו כי עמדת משרד החינוך תוטמע בתקנון המועצה כך שיובהר כי כאשר נציג המועצה פועל כאדם פרטי אין כל מקום להגבילו מלממש את זכויותיו הדמוקרטיות הבסיסיות – לא על-ידי שלילת אפשרותו להפגין ולהשתתף בכנסים, לא על-ידי שלילת אפשרותו להביע את עמדתו הפוליטית בכל מסגרת שהיא, ובודאי שלא על-ידי שלילת אפשרותו להתפקד למפלגה זו או אחרת.

העתק ממכתבנו מיום 16.1.2013 מצ"ב ומסומן "ה".

6. למקרא תשובתה של עו"ד סביר למכתבנו זה הסתבר שהשמחה הייתה מוקדמת מדי. ביום 8 באפריל 2013 היא השיבה לנו, כי אין כל מקום לתיקון עקרון 12, שכן הוא אינו פוגע באופן בלתי סביר בזכויות דמוקרטיות בסיסיות; עוד נכתב שם כי עמדתו העקרונית של משרד החינוך היא שאין לאפשר למי שהוא חבר מועצה להתפקד למפלגה זו או אחרת, שכן יהיה בכך לפגוע בממלכתיות המועצה, מטרה העומדת בבסיס עקרון 12. בנוסף צוין, כי הגבלה זו על חברי מועצה אינה שונה מההגבלה הקיימת על עובדי מדינה נוספים, לרבות אנשי חינוך, שופטים, אנשי צבא ומשטרה, ובכך יש לחזק את הטענה כי הגבלה זו אינה בלתי סבירה.¹

העתק מכתבה של עו"ד סביר מיום 8.4.13 מצ"ב ומסומן "ז".

עמדה זו, כאמור, עומדת בסתירה לזכויות יסוד במשפט הישראלי, ומכאן פנייתנו אליך.

ב. עקרון 12 פוגע בזכויות חוקתיות

7. כאמור, ההחלטה למנוע כל פעילות פוליטית שהיא מכל חברי המועצות באשר הם, משמעה פגיעה קשה בזכויות חוקתיות ובהם חופש הביטוי הפוליטי והזכות לבחור ולהיבחר.

8. חופש הביטוי הפוליטי עומד בבסיסו של חופש הביטוי הכללי, והוא נמנה על העקרונות הבסיסיים של דמוקרטיה בכלל, ושל שיטת המשפט בישראל בפרט. יפים לענייננו הדברים הבאים:

"המדינה הדמוקרטית מקנה לאזרחיה ולתושביה כלים חוקיים מגוונים להגשמת מטרותיהם הפוליטיות, החברתיות והציבוריות. הקלפי הוא כלי מרכזי אך אין הוא כלי שוטף. הביטוי החופשי הוא אחד הכלים החשובים להגשמת השותפות הדמוקרטית. מכאן החירות העומדת לכל

¹ בין לבין התגלה כי הנוסח של עקרון 12 המפורסם באתר המועצה שונה מזה הנמצא בידי הלשכה המשפטית של משרד החינוך (להלן: "הנוסח הנוסף"). כך, למשל, הנוסח הנוסף כולל סעיף המאפשר לחברי המועצה להשתתף בכנסים ועצרות בכובעם הפרטי (סעיף 4). עם זאת, גם הנוסח הנוסף אוסר על חברי מועצה להתפקד למפלגות. בנוסף, כעולה ממכתבו של יו"ר המועצה המתואר מעלה, עמדתו דה-פקטו של מר כחלון היא שיש להגביל כל פעילות פוליטית של חבר מועצה, ללא כל הבחנה בין הספירה הפרטית לציבורית. מכל מקום, העובדה כי הנוסח באתר המועצה אינו תואם את הנוסח הנמצא בלשכה המשפטית של משרד החינוך הובאה לידיעת עו"ד עדי סביר ביום 29 באפריל 2013. העתק מהנוסח הנוסף מצ"ב ומסומן "ו"/

אדם במדינה הדמוקרטית להביע באורח חופשי את התרעומת שבלבו...
 איש איש ולשונו, איש איש ואופיו, איש איש והרקע התרבותי בו צמח.
 חירות זו, ולצדה זכויות פוליטיות ואזרחיות אחרות, הן התחליף הטוב
 ביותר לנקיטה בצעדים אלימים ובלתי-דמוקרטיים, ששיטתנו שוללת
 מכל-וכל" (רע"א 10520/03 איתמר בן גביר נ' אמנון דנקנר, פס' 12
 לפסק דינו של הש' ריבלין (פורסם בנבו, 12.11.2006).

9. כך גם לעניין הזכות לבחור. ונדגיש, כי אף שבמכתבו של יו"ר המועצה נקבע כי נציגי המועצות
 רשאים להצביע בבחירות, אין בכך כדי להגשים את הזכות במלואה. כאמור מעלה, הזכות לבחור
 איננה מתמצה בשלשול פתק ההצבעה לקלפי ביום הבחירות. זכות זו מתממשת באופן מלא רק
 כאשר הפרט יכול להשתתף בכינוסים פוליטיים ולהביע תמיכה במועמד זה או אחר. בנוסף, לא
 תיתכן מחלוקת על כך שהזכות לבחור כוללת אף את הזכות להתפקד למפלגה ולהצביע בפריימריז
 המפלגתיים.

10. עמדת משרד החינוך אף עומדת בסתירה למטרותיה של מועצת התלמידים והנוער הארצית, שניכר
 כי היא מכירה בחשיבותה של מעורבות פוליטית בקרב אלה שהיא מייצגת. זוהי, למשל, אחת
 ממטרות המועצה, כפי שהיא מוצגת באתר האינטרנט שלה:

"לקדם חינוך לדמוקרטיה, חינוך לערכים, שמירת החוק וקידומו,
 ליישם ערכים של אזרחות פעילה ודמוקרטיה מהלכה למעשה,
 להתנדבות, למנהיגות ולטיפוח תרבות הנהגה דמוקרטית בקרב בני
 הנוער".²

לתפיסתנו, לא ניתן לקדם "חינוך לדמוקרטיה" תוך איסור על מימוש הזכויות הבסיסיות ביותר בה,
 ולא ניתן לממש "אזרחות פוליטית" ללא אפשרות למעורבות פוליטית. כיצד תטופח "תרבות הנהגה
 דמוקרטית בקרב בני הנוער", מבלי שאלה יוכלו לקחת חלק פעיל בהליך הדמוקרטי? הדברים נכונים
 ביתר שאת כשמדובר על תלמידים, בני נוער, אשר אינם יכולים להצביע בבחירות לכנסת מפאת
 גילם, ועל כן האפשרות היחידה שיש להם ליטול חלק בהליך הפוליטי-דמוקרטי היא באמצעות
 השתתפות בכנסים ובהפגנות. שלילת זכותם של כלל נציגי המועצה לעשות כן תשלול מהם לחלוטין
 את האפשרות לקחת חלק בהליך הפוליטי-דמוקרטי. פגיעה זו אינה מידתית ואינה סבירה, ועל כן
 אין לקבלה.

11. עוד נציין כי איננו שותפים, בלשון המעטה, להשוואה שנעשתה בין חברי מועצת התלמידים והנוער
 לאנשי חינוך, שופטים, אנשי צבא ומשטרה. חברי מועצות תלמידים אינם עובדי מדינה, והחשש
 לניגוד עניינים ולהשפעה פסולה, בעטיו נאסר על הראשונים ליטול חלק בפעילות פוליטית (וגם על כך

² ר' מטרות המועצה בכתובת <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mtna/Odot/CounCau.htm>

ניתן לחלוק), אינו מתקיים כלל שעה שמדובר בהשתתפות אזרחית רצויה ומבורכת של בני נוער וצעירים בהליך הדמוקרטי. נוכיך עוד, כי ההגבלות המוטלות על חופש הביטוי של עובדי מדינה מעוגנות בחקיקה ראשית (למשל חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים התשי"ט-1959), בחוזרי מנכ"ל ובהוראות התקשי"ר, אשר אינם חלים על חברי מועצות תלמידים, וכי לא קיים כל מקור נורמטיבי מכוחו ניתן לפגוע פגיעה כה קשה בזכותם של תלמידים לקחת חלק בחיים הפוליטיים.

12. סיכומם של דברים: עקרון 12 של תקנון מועצת התלמידים עומד בסתירה לזכויות חוקתיות ולעקרונות יסוד בשיטת המשפט הישראלית, ועל כן אינו חוקי ודינו להתבטל. עקרון זה אף סותר את הוראות סעיפים 14 ו-15 באמנת האו"ם בדבר זכויות הילד 1989, אשר ישראל חברה לה, המקבעות את זכותם של קטינים לחופש מחשבה, מצפון והתקבלות. גם אם נקבל את עמדת המחלקה המשפטית של משרד חינוך, המדגישה את החשיבות שבשמירה על מועצה "א-פוליטית וממלכתית" ניתן להשיג מטרה זו באמצעים שפגיעתם בזכות לחופש הביטוי ובחופש הביטוי הפוליטי בפרט מידתיים יותר.

13. טרם סיום נציין, כי לאחרונה התברר לנו, משיחות עם חברי מועצה נוספים, כי שינוי התקנון והוספת עקרון 12, הביאו להזחתם של חברי מועצה אשר נטלו חלק בפעילות פוליטית, ולפרישתם של אחרים, שסירבו להסכין עם המגבלות הקשות על חופש הביטוי שלהם. משיחות אלה למדנו גם כי עיקרון 12 הפך לכלי ניגוח בין החברים לבין עצמם, כאשר חבר אשר רצה להביא להזחתו של חבר אחר, יידע את המועצה בהתבטאויותיו הפוליטיות באופן שיש בו להביא, על פי עקרון 12 כאמור, להזחתו. דברים אלה אך מחזקים את עמדתנו - עקרון 12 עומד בסתירה לזכויות יסוד במשפט הישראלי ככלל, ומביא לפגיעה חמורה בחופש הביטוי של חברי המועצה בפרט.

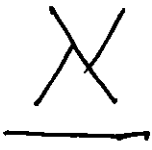
אשר על כן, נבקשך לפעול לביטולו של עקרון 12 בתקנון מועצת התלמידים, או לחלופין לתקנו כך שיתאפשר לתלמידים חברי מועצות ליישם אזרחות פעילה ודמוקרטית עם פי ערכיהם, מצפונם ותפיסת עולמם, כאשר הם פועלים בכובעם הפרטי.

בכבוד רב,

טל חסין, עו"ד

ד"ר אילן גפני, עו"ד

העתק: עו"ד עדי סביר, עוזרת ראשית ליועצת המשפטית, משרד החינוך, בפקס: 02-5603840

העיקרון השנים עשר – דגשים

נציג מועצת תלמידים ונוער הינו שליח ציבור הנושא באחריות ציבורית על כלל בני הנוער ועל כן לא ייקח חלק בפעילות מפלגתית מכל סוג שהוא.

מועצות התלמידים והנוער הינן גוף א-מפלגתי וייצוגי ועל כן עליהן לשקף את עקרון הממלכתיות, כלומר, לתת מענה לכלל התלמידים ובני הנוער בישראל לאורך שנים.

נציגי המועצה קיבלו מנדט לייצג קבוצה של בני נוער השונים בעמדותיהם. הנציגים לא נבחרו בעקבות עמדתם המפלגתיות. לפיכך, הנציגים במועצות אינם יכולים לייצג בשם בני הנוער עמדות מפלגתיות, להזדהות עם מפלגה או דעה מסוימת או להביע את עמדתם המפלגתית בפומבי, בכלי המדיה השונים, בכנסים ובכל במה הן ציבורית והן פרטית אחרת.

1. נציגי המועצה אינם יכולים להשתתף במסגרות הפוגעות בעניינים אוניברסאליים-פוליטיים אשר משקפים עמדה של קבוצות ספציפיות בחברה או מדירים קבוצות שונות באוכלוסייה.
2. נציגי המועצה לא יוכלו להתפקד למפלגה, לעצב דעת קהל בתוך המפלגה, להצביע בפריימריז או לעזור בקידום מפלגה או מועמד פוליטי.
3. אסור לנציג/ה בפרט או למועצה ככלל להביע תמיכה במפלגה מסוימת או במועמד פוליטי מסוים, ומתוקף כך, אל למועצה ברמה היישובית או ברמה הארצית להיפגש או לדבר אך ורק עם מפלגה מסוימת אלא לקיים דיאלוג עם כלל המפלגות והסיעות.
4. נציגי המועצה אינם יוכלו להשתתף בעצרות ובאירועי תמיכה שונים של מפלגה, סיעה או תנועה פוליטית מסוימת.

נציגי בני הנוער קיבלו את המנדט לייצג את בני הנוער ותלמידים למען רווחת בני הנוער והתלמידים ולא למען הישגים אישיים-מפלגתיים מכל סוג שהוא.

כל התלבטות הקשורה בנושאים רגישים מסוג זה תופנה להתייעצות עם מזכירות מועצת התלמידים והנוער המחוזית או מזכירות מועצת התלמידים והנוער הארצית והוועדה האתית משפטית הארצית.

מועצת התלמידים והנוער הארצית

הגוף המייצג הרשמי של הנוער בישראל

01 יולי 2013
כ"ג תמוז תשע"ג

לכבוד : חברי מועצות התלמידים והנוער

הנדון: חוזר יו"ר-בחירות לכנסת ה-19

חברי מועצות יקרים,

אנו עומדים בפיתחה של מערכת בחירות בת שלושה חודשים, כנציגי נוער אנחנו חייבים לזכור שנציג הוא נציג בכל מעשיו, ולכן ברצוני להביא לידיעתכם שכנציגי בני הנוער בעלי דעות מגוונות ובעקבות העיקרון שהתווסף ל"תקנון העל" בוועידת מועצת התלמידים והנוער בשנה שעברה (30.4.12) אסור לאף נציג בגלגלי מועצות התלמידים והנוער להתפקד, להביע תמיכה ואף להשתתף בעצרות ובאירועי תמיכה של מפלגה, סיעה או תנועה פוליטית מסויימת.

נציגי בני הנוער קיבלו את המנדט לייצג את בני הנוער והתלמידים למען

רווחתם ולא למען הישגים אישיים-מפלגתיים מכל סוג שהוא.

חשוב להדגיש שבמידה ומלאו לנציג 18, אין כלל זה אומר שאסור לו ללכת להצביע, נהפוך הוא! מועצת התלמידים והנוער הארצית תומכת במעורבות אזרחית של כלל האזרחים ולקיחת חלק בסדר היום הציבורי. זכרו כי עליכם להצביע אך רק להצביע, ללא שום פעילות הקשורה לתהליך הבחירות.

כל התלבטות הקשורה בנושאים רגישים מסוג זה תופנה להתייעצות עם

מזכירות מועצת התלמידים והנוער המחוזית או מזכירות מועצת התלמידים

והנוער הארצית.

אנו קוראים לכם, לפעול למען הצבעה מרובה בקרב אזרחי המדינה! ויחד עם זאת

ובאותה נשימה לשמור על טוהר הבחירות ועל נציגות מכובדת והוגנת במועצת התלמידים והנוער הארצית.

במידה ויובא לידיעתנו על פעילות של נציג במסגרות מפלגתיות, אנו נאלץ לדון בנושא ולהדיחו במידת הצורך. אנא הימנעו ממצבים אלו.

בברכה,

יובל כחלון

יו"ר מועצת התלמידים והנוער הארצית

19 בדצמבר 2012

דחוף

לכבוד

מר יובל כחלון

יו"ר מועצת התלמידים והנוער הארצית

בפקס: 03-9180852

שלום רב,

הנדון: עקרון לא חוקי בתקנון מועצת התלמידים והנוער

אנו פונים אליך בבקשה למחוק לאלתר מתקנון מועצת התלמידים והנוער את עקרון 12, האוסר על נציגי מועצות תלמידים לעסוק בפעילות פוליטית. עקרון זה, אשר הותקן אך לאחרונה, סותר זכויות יסוד במשטר דמוקרטי, ועל כן אינו חוקי ודינו להתבטל.

1. ביום 30 באפריל 2012 החליטה ועידת מועצת התלמידים והנוער ("המועצה"), במסגרת הוספת עקרון 12 לתקנון המועצה, לאסור באופן גורף על כל נציגי מועצות התלמידים באשר הם לעסוק בכל פעילות פוליטית. בין היתר, הוחלט לאסור על השתתפות הנציגים בעצרות פוליטיות, לתמוך במפלגה או במועמד פוליטי, להתפקד למפלגה ולהצביע בפריימריז המפלגתיים.

2. בהמשך לכך, במכתבך לנציגי מועצות התלמידים מיום 5 בדצמבר 2012 ("המכתב") ציינת כך:

"זכרו כי עליכם להצביע אך רק להצביע, ללא שום פעילות הקשורה לתהליך הבחירות... במידה ויובא לידיעתנו על פעילות של נציג במסגרות מפלגתיות, אנו נאלץ לדון בנושא ולהדיחו במידת הצורך (הדגשה במקור)."

3. ההחלטה למנוע כל פעילות פוליטית שהיא מכל נציגי המועצות באשר הם, משמעה פגיעה קשה בעקרונות היסוד של שיטת המשפט בישראל, ובהם חופש הביטוי הפוליטי והזכות לבחור ולהיבחר, החולשים כמובן גם על תקנון המועצה.

4. חופש הביטוי הפוליטי עומד בבסיסו של עקרון חופש הביטוי, הנמנה על העקרונות הבסיסיים של דמוקרטיה בכלל, ושל שיטת המשפט בישראל בפרט. יפים לענייננו הדברים הבאים שפסק בעבר בית המשפט העליון:

"המדינה הדמוקרטית מקנה לאזרחיה ולתושביה כלים חוקיים מגוונים להגשמת מטרותיהם הפוליטיות, החברתיות והציבוריות. הקלפי הוא כלי מרכזי אך אין הוא כלי שוטף. הביטוי החופשי הוא אחד הכלים החשובים להגשמת השותפות הדמוקרטית. מכאן החירות העומדת לכל אדם במדינה הדמוקרטית להביע באורח חופשי את התרעומת שבליבו... איש איש ולשונו, איש איש ואופיו, איש איש והרקע התרבותי בו צמח. חירות זו, ולצידה זכויות פוליטיות ואזרחיות אחרות, הן התחליף הטוב ביותר לנקיטה בצעדים אלימים ובלתי-דמוקרטיים, ששיטתנו שוללת מכל-וכל" (רע"א 10520/03 איתמר בן גביר נ' אמנון דנקנר, פס' 12 לפסק דינו של הש' ריבלין (פורסם בנבו, 12.11.2006)).

5. כך גם לעניין הזכות לבחור ולהיבחר. ויובהר, כי אף שכתבת במכתבך כי נציגי המועצות רשאים להצביע, אין בכך כדי להגשים את הזכות במלואה. כאמור מעלה, הזכות לבחור ולהיבחר איננה מתמצה במתן אפשרות לפרט להגיע אל הקלפי ביום הבחירות ולשלשל את פתק ההצבעה לתיבת ההצבעה. זכות זו יכול שתתמש באופן מלא רק כאשר יותר לפרט להשתתף בכינוסים פוליטיים ולהביע תמיכה במועמד זה או אחר. בנוסף לכך, אין חולק שהזכות לבחור ולהיבחר כוללת בתוכה את הזכות להתפקד למפלגה ולהצביע בפריימריז המפלגתיים.

6. בנוסף, ניכר כי גם המועצה הארצית מכירה בחשיבות של מעורבות פוליטית בקרב אלה שהיא מייצגת. זוהי, למשל, אחת ממטרות המועצה¹:

"לקדם חינוך לדמוקרטיה, חינוך לערכים, שמירת החוק וקידומו, ליישם ערכים של אזרחות פעילה ודמוקרטיה מהלכה למעשה, להתנדבות, למנהיגות ולטיפוח תרבות הנהגה דמוקרטית בקרב בני הנוער."

וכיצד יקודם ה"חינוך לדמוקרטיה" מבלי האפשרות להשתמש בזכויות הבסיסיות ביותר בדמוקרטיה? כיצד תמומש "אזרחות פוליטית" מבלי האפשרות למעורבות פוליטית? כיצד תטופח "תרבות הנהגה דמוקרטית בקרב בני הנוער", מבלי שלא להאפשרות לקחת חלק פעיל בהליך הדמוקרטי? הדברים אמורים ביתר שאת, כאשר מדובר על תלמידים אשר אינם יכולים להצביע בבחירות לכנסת מפאת גילם, ועל כן האפשרות היחידה העומדת בידם להיות חלק מההליך הפוליטי-דמוקרטי היא באמצעות השתתפות בכנסים והפגנות. שלילת זכותם של כלל נציגי המועצה לעשות כן, ובהם אלה שאינם יכולים להצביע, תשלול מהם למעשה באופן מוחלט את האפשרות

¹ כפי שאלה מוצגות באתר האינטרנט של המועצה -

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mtna/Odot/CounCau.htm>

לקחת חלק בהליך הפוליטי-דמוקרטי. פגיעה זו, מטבע הדברים, אין בה כל מידתיות או סבירות, ואין לקבלה.

7. סיכומם של דברים, עקרון 12, באופן בו הוא מנוסח כיום, עומד בסתירה לעקרונות יסוד בשיטת המשפט הישראלית ועל כן אינו חוקי ודינו להתבטל. אנו סמוכים ובטוחים כי ניתן למצוא דרכים מידתיות יותר לשמר את אמון התלמידים במועצה, ולהבטיח את ייצוגם של כלל בני הנוער על-ידי נציגיה.

נודה להתייחסותך המהירה.

בברכה,

אילן גפני

צוות פניות הציבור

העתק:

לשכת היועצת המשפטית, משרד החינוך, בפקס: 02-5603840.

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת היועצת המשפטית

8 ינואר 2012, כ"ו טבת תשע"ג

לכבוד: מר אילן גפני

צוות פניות הציבור

האגודה לזכויות האזרח בישראל

פקס: 02-6521219

א.נ.;

הנדון: פנייתך בעניין עקרון לא חוקי בתקנון מועצת התלמידים והנוער
במענה למכתבך מיום: 19.12.12 שנתקבל בלשכתנו ביום 23.12.12

שלום רב,

הפנייה שבסמך הועברה להתייחסות הח"מ, ולאחר בדיקת טענותיך, הריני להשיבך כדלקמן;

1. מעיון בפנייתך עולה, כי הנך מלין על חוקיותו של העיקרון השניים-עשר של "תקנון העל" (להלן- העיקרון) של מועצת התלמידים והנוער הארצית (להלן- המועצה), שהוסף ל"תקנון העל" בחודש אפריל 2012, האוסר על נציגי מועצות התלמידים לעסוק בפעילות פוליטית, תוך שהבעת את עמדתך כי מדובר בסתירת עקרונות יסוד במשטר דמוקרטי, ועל כן הוא איננו חוקי ודינו להתבטל.
2. בפתח הדברים, נקדים ונדגיש כי מועצת התלמידים והנוער הארצית הינה גוף א- מפלגתי, הנבחר בבחירות דמוקרטיות על-ידי תלמידים ונוער, ותכליתו לייצג את האינטרסים של כלל תלמידי ישראל ובני הנוער במדינה. במסגרת זו, המועצה כפופה ל"תקנון על" המגדיר את תפקידי המועצה ואופן התנהלותה.
3. כעת נדרש לבחינת טענותיך בהרחבה, אך ראשית נבחן את סעיפי התקנון האמור, המלמדים על אופיו ומהותו המיוחדים של גוף זה.
4. בסעיף מס' 1 בתקנון זה מובהר אופיו הייצוגי, הממלכתי והניטרלי של מועצת התלמידים: "מועצת תלמידים היא גוף א-מפלגתי, ייצוגי ועל כן עליו לשקף את עקרון הממלכתיות (לתת מענה לכלל התלמידים ובני הנוער בישראל לאורך שנים)

☒ רח' דבורה הנביאה 2, ירושלים 91911 ☎ טל': 02-5603740/2 ☒ פקס': 02-5603840

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת היועצת המשפטית

ולפיכך בני הנוער אינם יכולים לייצג בשם בני הנוער עמדות מפלגתיות. חברי המועצה אינם יכולים להשתתף במסגרות הפוגעות בעניינים אוניברסליים, ומדירים קבוצות שונות באוכלוסייה, לדוגמה-נושא מתנחלים, זכויות למיעוטים, זכויות נשים על רקע דתי- עדתי וכד'.... " (ההדגשות מכאן ואילך הינן במקור, אלא אם צוין אחרת).

5. זאת ועוד, סעיף מס' 2 בתקנון מתייחס פעם נוספת לעקרון הממלכתיות, העומד בלב ליבה של פעילות המועצה:

"מועצת תלמידים היא גוף א-מפלגתי, ייצוגי ועל כן עליו לשקף את עקרון הממלכתיות. (לתת מענה לכלל התלמידים ובני הנוער בישראל לאורך שנים). ולפיכך בני הנוער אינם יכולים לייצג בשם בני הנוער עמדות מפלגתיות. חברי המועצה אינם יכולים להשתתף במסגרות הפוגעות בעניינים אוניברסליים, ומדירים קבוצות שונות באוכלוסייה, לדוגמה-נושא מתנחלים, זכויות למיעוטים, זכויות נשים על רקע דתי עדתי וכד'.

6. כמו-כן, סעיפים מס' 4 ו-5 בתקנון קובעים את הסייגים הבאים הנוגעים להשתתפות הפוליטית של חברי המועצה:

4. "חברי מועצות התלמידים יכולים להשתתף בעצרות וכנסים של מפלגות כפרטים, אך לא יכולים להשתמש בשם בני הנוער ומועצת התלמידים ככוח בעצרות אלו ולנצל את מעמדם והקשרים שלהם למען הצלחת כנסים/עצרות."
5. "הפעילות המפלגתית של בני הנוער אינה יכולה הגיע לשולחן הדיונים/ סדר יום של מועצת התלמידים, חלק מתוכנית עבודתה בשום אופן."

7. להשלמת התמונה נציין כי המועצה מייצגת תלמידים ובני נוער בגילאי 12-18. במהלך התהליך החינוכי שעומד מאחורי הקמת המועצות, התלמידים מייצגים את מדינת ישראל- כמדינה דמוקרטית וכמדינה יהודית, כפי שזו מוגדרת במגילת העצמאות. כאמור, מועצת תלמידים היא גוף ייצוגי שעליו לשקף את עקרון הממלכתיות. לפיכך, אין מתפקידה לקדם אינטרסים ספציפיים וסדר יום ציבורי אזרחי מפלגתי, מכל סוג שהוא. מתפקידה לייצג אינטרסים ממלכתיים, כך שיענו על עקרון השוויון, שלטון העם ועקרון הפלורליזם, שהינם עקרונות יסוד חשובים בכל משטר דמוקרטי תקין. למותר לציין כי כל אלו מחייבים גוף זה בהתנהלותו ובעשייתו הציבורית, נוכח תפקידו החשוב והשפעתו הבלתי-מבוטלת, כפי שיוסבר בהמשך.

8. משרד החינוך, האמון על מערכת החינוך הפורמאלית, והפועל רבות אף למען קידום החינוך הבלתי- פורמאלי במדינתנו, הדגיש לא אחת כי יש לחנך גופים ייצוגים מסוג זה, כך שיפעלו על בסיס ערכים דמוקרטיים וממלכתיים, וכן כי אין מקום לאפשר לגורמים בעלי אינטרסים

רח' דבורה הנביאה 2, ירושלים 91911 ☎ טל': 02-5603740/2 ☒ פקס': 02-5603840

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת היועצת המשפטית

מפלגתיים או אחרים, לחשתמש בגופים אלו על מנת לקדם אינטרסים אלקטוראליים נטו ואגידות מפלגתיות, מכל צד של הקשת הפוליטית. כמובהר בחלק המסכם של העיקרון המופיע בתקנון, הוראות אלו נובעות מהעובדה שניציגי בני הנוער, המכהנים כחברי מועצה, קיבלו למעשה מנדט לייצג את כלל בני הנוער והתלמידים ולפעול למען רווחתם הכללית, ולא למען הישגים אישיים או מפלגתיים מכל סוג שהוא.

9. במכתבך הובאו ציטוטים רבים ויפים מפי הפסיקה. אולם, חשוב לציין כי אין בכוונת העיקרון בתקנון לפגוע בחופש הביטוי הפוליטי או בזכות ההתאגדות של נציגי המועצה. אלו זכויות חשובות ויסודיות, המשמשות כר נרחב לביטוי האישי ולאוטונומיה של הפרט בחברה, והן חלק מאושיית הדמוקרטיה. עם זאת, אין מדובר בזכויות מוחלטות, ולא אחת כאשר ישנה התנגשות עם זכויות אחרות, עלינו למצוא הסדר המהווה איזון נכון ביניהן, חרף חשיבותן. בקביעת היקפה ומשקלה של הזכות יש להתחשב גם בערכים ובאינטרסים ציבוריים אחרים שהגשמתם חיונית למהלכם התקין של חיי החברה.

10. מכאן, נבקש להבהיר כי יש לתת את הדעת לכך שבמקרה דן מדובר במועצה בעלת השפעה ניכרת כלפי בני נוער- קטינים ומתבגרים, המצויים בתקופה רגישה ומשמעותית במהלך גיל ההתבגרות. במהלך תקופה זו הם מעצבים את דמותם ובונים את זהותם האישית, ואנו רוצים כי המועצה תהווה מקור לפיתוח אישי, תעורר אצלם שאלות ולבטים, ולא תכווין אותם ותשכנעם בצדקתה של אגידה מסוימת. על כן, יש להבחין בין התבטאויות אלו בפסיקה, אשר יישומן אינו דומה כלל ועיקר כאשר מדובר בקטינים, לעומת בגירים, וכל שכן לאור תכלית המועצה שהוצגה לעיל- להוות גוף אוניברסלי, נטרלי וייצוגי בעבור כלל התלמידים במדינתנו.

11. באשר לחינוך לדמוקרטיה, תרבות ההנהגה הדמוקרטית בקרב בני הנוער איננה קשורה בהתניה להיות מחוברים בטבור מפלגה כזו או אחרת. שנים רבות המשרד מטפח הנהגת נוער ומעורבות אזרחית גם מבלי להשתייך למנגנון מפלגתי כלשהוא. הזכות להיבחר חשובה אמנם, אך מובן שהיא אינה מוחלטת. לא מן הנמנע שבני נוער ישתתפו בכנסים ואף יפגינו. אולם, מן הנמנע שלא ישתמשו 'בדגל' המועצה בכדי לקדם אינטרסים ציבוריים מפלגתיים. הדבר נכון גם לעובדי השירות הציבורי, ובפרט: אנשי חינוך, שופטים, אנשי צבא ומשטרה אשר החוק אוסר עליהם להשתתף בהליכים מפלגתיים, ולעיתים החוק אף מחייב אותם לתקופת צינון כלשהי בטרם יוכלו לקחת חלק פעיל בחיים הפוליטיים. כאמור, כל זאת כדי למנוע ניגוד אינטרסים ולהבטיח כי עבודתם הציבורית תהא מיטבית, בהתאם לעקרון טוהר המידות ובלא משוא פנים.

12. העיקרון שהוסף ל"תקנון העלי" בחודש אפריל 2012 ביקש למצוא את האיזון ההולם בין הבטחת הניטרליות, הייצוגיות והממלכתיות של מועצת התלמידים ע"י האיסור על נטילת חלק בפעילות פוליטית- מפלגתית, וזאת, לצד האפשרות להשתתף בעצרות ובכנסים במסגרת "כובעם הפרטי" וכפרטים, אך לא בשמו של הארגון ובטח שלא כנציגיו.

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת היועצת המשפטית

לאור האמור לעיל מצאתי כי הוראות אלו לוקחות בחשבון את המורכבות והחשיבות המאפיינת את נציגות התלמידים במועצה, ומן העבר השני, מתחשבות בכך שישנה רגישות מיוחדת, הנובעת מאופיו של קהל היעד, והרצון לשמור על אופיו הממלכתי והייצוגי של הגוף, ונותנות לכך מענה הולם וראוי בנסיבות העניין.

לפיכך, מדובר בהסדר מידתי, סביר ומאוזן, בעל תכלית ערכית וחינוכית חשובה במעלה, שכן, מדובר בקטינים הלומדים כיצד לחיות בחברה דמוקרטית ולהתנסות בה הלכה למעשה, תוך התייחסות למגבלות, ליחסיות הזכויות ולהכרה כי לעתים טובת הנוער עולה על טובת המבוגרים העלולים לנצל את הנוער בשם המנגנונים הדמוקרטיים.

בכבוד רב,

אסתר סביר

עדי סביר, עו"ד

עוזרת ראשית ליועצת המשפטית

העתק: הגב' הדרה רוזנבלום, מפקחת ארצית חברתי קהילתי- תלמידים ונוער, משרד החינוך
מר יובל כחלון, יו"ר מועצת התלמידים והנוער הארצית

16 בינואר 2013

לכבוד

גבי עדי סביר, עו"ד
עוזרת ראשית ליועצת המשפטית
משרד החינוך
בפקס: 02-5603840

שלום רב,

הנדון: הטמעת עמדת משרד החינוך בתקנון מועצת התלמידים והנוער – תיקון העיקרון ה-12

סימוכין: פנייתנו מיום 19 בדצמבר 2012; תגובתך מיום 8 בינואר 2013

1. בפתח הדברים, ברצוני להודות לך על תשובתך המהירה והמנומקת במענה לפנייתנו מיום 19 בדצמבר 2012.

2. לגופו של עניין, שמחנו לגלות כי על פי עמדת משרד החינוך, כפי שהובעה במכתבך מיום 8 בינואר 2013, אין מקום להטיל הגבלה על חופש הביטוי של נציג המועצה ועל זכותו לבחור ולהיבחר כאשר הוא פועל במגרש הפרטי. כפי שציינת במכתבך (סעיפים 11-12):

"לא מן הנמנע שבני נוער ישתתפו בכנסים ואף יפגינו... העיקרון שנוסף ל"תקנון העל" בחודש אפריל 2012 ביקש למצוא את האיזון ההולם בין הבטחת הניטרליות, הייצוגיות והממלכתיות של מועצת התלמידים ע"י האיסור על נטילת חלק בפעילות פוליטית מפלגתית, וזאת, לצד האפשרות להשתתף בעצרות וכנסים במסגרת "כובעם הפרטי" וכפרטים (הדגשה הוספה – א.ג.), אך לא בשמו של הארגון ובטח שלא כנציגין (הדגשה במקור – א.ג.)"

3. אולם לדאבונו, ובשונה מהאמור מעלה בדבריך, הבעיה העיקרית בעיקרון ה-12 כפי שהותקן על-ידי מועצת התלמידים היא שאין בו כל הפרדה בין כובעו הציבורי של נציג המועצה לבין כובעו הפרטי; הדברים עולים הן מהעיקרון עצמו, והן מהאופן בו פורש על-ידי מר יובל כחלון, יו"ר מועצת התלמידים והנוער, במכתב ששלח לנציגי המועצה ביום 5 בדצמבר 2012.

4. העיקרון ה-12 קובע, בין היתר, כך:

1. "נציגי המועצה אינם יכולים להשתתף במסגרות הפוגעות בעניינים אוניברסאליים-פוליטיים אשר משקפים עמדה של קבוצות ספציפיות בחברה או מדירים קבוצות שונות באוכלוסייה.

2. נציגי המועצה לא יוכלו להתפקד למפלגה, לעצב דעת קהל בתוך המפלגה, להצניע בפריימריז או לעזור בקידום מפלגה או מועמד פוליטי.
3. אסור לנציג/ה בפרט או למועצה ככלל להביע תמיכה במפלגה מסוימת או במועמד פוליטי מסוים, ומתוקף כך, אל למועצה ברמה היישובית או ברמה הארצית להיפגש או לדבר אך ורק עם מפלגה מסוימת אלא לקיים דיאלוג עם כלל המפלגות והסיעות.
4. נציגי המועצה אינם יוכלו להשתתף בעצרות ובאירועי תמיכה שונים של מפלגה, סיעה או תנועה פוליטית מסוימת."

כפי שניתן לראות, אין באמור כל הפרדה בין פעילותו הציבורית לבין פעילותו הפרטית של נציג המועצה. הדברים מתחזדים באיסור על עצם ההצבעה בפריימריז המפלגתיים הקבוע בסעיף קטן 2 כאמור מעלה, פעילות שכל כולה תחת "כובעו הפרטי", כהגדרתך, של נציג המועצה ואין בה כל ממד ציבורי שהוא.

5. אף מכתבו של יו"ר המועצה מיום 5 בדצמבר 2012 מצביע על כך שמועצת התלמידים אינה רואה כל מקום להתיר לנציג המועצה חופש ביטוי פוליטי או אפשרות לממש באופן מהותי את זכותו לבחור ולהיבחר כאשר הוא פועל תחת כובעו הפרטי. כך למשל עולה מהדברים הבאים אשר פורטו במכתבו:

"בני הנוער בעלי דעות מגוונות ובעקבות העיקרון שהתווסף ליתקנון העלי' בוועדת מועצת התלמידים והנוער בשנה שעברה (30.4.12) אסור לאף נציג בגלגלי מועצות התלמידים והנוער להתפקד, להביע תמיכה ואף להשתתף בעצרות ואירועי תמיכה של מפלגה, סיעה, או תנועה פוליטית כלשהי... זכרו כי עליכם להצביע אך רק להצביע, ללא שום פעילות הקשורה לתהליך הבחירות."

כאמור – אין באמור כל הפרדה בין פעילותו הציבורית של נציג המועצה לבין פעילותו הפרטית.

6. אם כן, שמחנו כאמור לגלות כי עמדת משרד החינוך היא שיש לאפשר לנציגי מועצות התלמידים לממש את חופש הביטוי הפוליטי שלהם ואת זכותם לבחור ולהיבחר כאשר הם פועלים תחת כובעם הפרטי. אולם, נדמה כי מועצת התלמידים והיושב בראשה, בהתקנים את העיקרון ה-12, אינם שותפים לעמדה זו. על כן, נבקשכם לשנות עיקרון זה או להורות למועצת התלמידים לשנותו בהתאם לדברים שהובאו בעמדת משרד החינוך, כך שיהא ברור כי **כאשר נציג המועצה פועל בכובעו הפרטי אין כל מקום להגבילו מלממש את זכויותיו הדמוקרטיות הבסיסיות, לרבות חופש הביטוי, חירות ההפגנה והזכות לבחור ולהיבחר.** בנוסף, נבקשכם לוודא כי מועצת התלמידים הארצית והעומד בראשה מודעים להבחנה זו ופועלים לפיה. מובן מאליו כי נוכח הבחירות המתקרבות שעתידות להיערך ביום 22 בינואר 2013, יש חשיבות לכך שהדברים יעשו במהירות.

בכבוד רב,
אילן גפני
מחלקת פניות הציבור

העתקים:

מר יובל כחלון, יו"ר מועצת התלמידים והנוער הארצית, בפקס: 03-9180852

העיקרון השנים עשר-דגשים.

1. מועצת תלמידים היא גוף א-מפלגתי, ייצוגי ועל כן עליו לשקף את עקרון הממלכתיות. (לתת מענה לכלל התלמידים ובני הנוער בישראל לאורך שנים). ולפיכך בני הנוער אינם יכולים לייצג בשם בני הנוער עמדות מפלגתיות.
- חברי המועצה אינם יכולים להשתתף במסגרות הפוגעות בעניינים אוניברסליים, ומדירים קבוצות שונות באוכלוסייה, לדוגמה-נושא מתנחלים, זכויות למיעוטים, זכויות נשים על רקע דתי עדתי וכד'.
2. חברי מועצות התלמידים לא יכולים להתפקד למפלגה. בני נוער אינם יכולים במסגרת המפלגתית ובמפה הפוליטית הישראלית לעצב דעת קהל בתוך המפלגה, להצביע בפריימריז, להיות חברי מרכז ולכן השפעתם הפנים מפלגתית מצומצמת. אי לכך, קולם אינו נספר אלא נשמע בלבד (במקרה הרע במיעוט).
3. קיים ניגוד אינטרסים בין שני גופים. מחד-גוף א מפלגתי כמו למשל תנועת הצופים ומאידך השתתפות וחברות במפלגה, שהינה גוף פוליטי לחלוטין.
4. חברי מועצות התלמידים יכולים להשתתף בעצרות וכנסים של מפלגות כפריטים, אך לא יכולים להשתמש בשם בני הנוער ומועצת התלמידים ככוח בעצרות אלו ולנצל את מעמדם והקשרים שלהם למען הצלחת כנסים/עצרות.
5. הפעילות המפלגתית של בני הנוער אינה יכולה הגיע לשולחן הדיונים/ סדר יום של מועצת התלמידים, חלק מתוכנית עבודתה בשום אופן.

לסיכום, נציגי בני הנוער קיבלו את המנדט לייצג את בני הנוער ותלמידים למען רווחת בני הנוער והתלמידים ולא למען הישגים אישיים מפלגתיים מכל סוג שהוא.

כל התלבטות הקשורה בנושאים וגישים מסוג זה תופנה על ידיך להתייעצות עם מזכירות מועצת התלמידים והנוער המחוזית או מועצת התלמידים והנוער הארצית

כתבה: עופרה בן גד.

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת היועצת המשפטית

08 אפריל 2013, כ"ח ניסן תשע"ג

לכבוד: מר אילן גפני

צוות פניות הציבור

האגודה לזכויות האזרח בישראל

פקס: 02-6521219

א.נ.

- מבלי לפגוע בזכויות -

הנדון: פנייתך בעניין עקרון לא חוקי בתקנון מועצת התלמידים והנוער

במענה למכתבך מיום: 16.1.2013

שלום רב,

בהמשך להתכתבותנו בעניין שבסמך, הריני לחשיבך כדלקמן,

1. ראשית כל, ברצוננו להבחיר כי עמדת משרד החינוך, אשר הובעה במכתבנו הקודם מיום 8.1.2013 מסורת ותולדתה בדגשים מתוך העיקרון השניים-עשר של "תקנון העל" של מועצת התלמידים והנוער הארצית. אצטט מהדגש הרביעי שם, הקובע כי:

"חברי מועצות התלמידים יכולים לחשתתף בעצרות וכנסים של מפלגות בפרטים, אך לא יכולים להשתמש בשם בני הנוער ומועצת התלמידים ככוח בעצרות אלו ולנצל את מעמדם והקשרים שלחם למען הצלחת כנסים/עצרות." (החזגשה במקור).

לפיכך, תשובתנו הינה בהלימה ובהתאמה לדגשים שבעקרון השניים-עשר, וזאת נוכח העובדה המהותית כי מועצת התלמידים היא גוף ייצוגי שעליו לשקף את עקרון הממלכתיות, ומשכך חברי המועצה אינם יכולים לייצג בשם בני הנוער עמדות מפלגתיות אישיות מכל סוג שהוא. אין מדובר בעמדה הסותרת את עקרי התקנון שצוטטו לעיל.

2. זאת ועוד, דגש 2 שם קובע בפירוש:

"חברי מועצות התלמידים לא יכולים להתפקד למפלגה. בני נוער אינם יכולים במסגרת המפלגתית ובמפה הפוליטית הישראלית לעצב דעת קהל בתוך המפלגה, להצביע בפריימריז, להיות חברי מרכז ולכן השפעתם הפנים מפלגתית מצומצמת. אי לכך, קולם אינו נספר אלא נשמע בלבד (במקרה הרע במיעוטו)

עמדתנו הינה כי אין פעולות אלו בגדר פעולה "פרטית" של נציג המועצה. משכך, נוכח העקרונות החשובים העומדים בבסיס עבודת מועצת התלמידים, יש מקום לחטלת המגבלות האמורות.

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת היועצת המשפטית

3. כפי שמוזכר בסיפא של העקרון עצמו- "כל התלבטות בנושאים רגישים מסוג זה תומנה על ידיך להתייעצות עם מזכירות התלמידים והנוער המחוזית או מועצת התלמידים והנוער הארצית". משכך, בנסיבות מסוימות בהן מתעוררת דילמה או חוסר בהירות כלשהו, הנציג יכול לקיים בירור מקדים וקונקרטי ותוך כך לקבל תשובה ספציפית ומפורטת הנוגעת לענייננו.

4. נבקש להדגיש כי עמדתנו הינה כי יש מקום לבצע הבחנה מהותית חשובה: כאשר בני נוער מעוניינים להיות מעורבים בשיח הפוליטי- הם כמובן יכולים לעשות כן. יחד עם זאת, במידה ובני נוער אלה חברים במקביל במועצת התלמידים, הרי שהם בודיעין הצטרפו לגוף א-מפלגתי, ייצוגי וכללי- ועל כן אנו עומדים על כך שהם אינם יכולים להתפקד למפלגה ולפעול במסגרתה, במקביל לחברותם במועצת התלמידים. שהרי אין מתפקדה של המועצה לקדם אינטרסים ספציפיים וסדר יום ציבורי אורחי- מפלגתי, מכל סוג שהוא. מתפקדה של המועצה לייצג אינטרסים ממלכתיים, כך שיענו על עקרון השוויון, שלטון העם ועקרון הפלורליזם, שהינם עקרונות יסוד חשובים בכל משטר דמוקרטי תקין. דווקא נוכח החשיבות הרבה שאנו מייחסים למועצה ולהשפעתה הניכרת על בני הנוער, עמדתנו הינה כי בני נוער המעוניינים לקחת חלק בגוף זה, צריכים לקבל על עצמם מגבלות אלו שנקבעו בתקנון, וכי אין מדובר בהוראות חריגות ואו יוצאות דופן במחוזותינו. בדומה לעובדי השירות הציבורי, ובפרט: אנשי חינוך, שופטים, אנשי צבא ומשטרה- גם אלו מקבלים את מרות החוק האוסר עליהם בד בבד עם תפקידם הציבורי- להשתתף בהליכים מפלגתיים-פוליטיים, ולעיתים תחוק אף מחייב אותם לתקופת צינון כלשהי לאחר סיום תפקידם ובטרם יוכלו לקחת חלק פעיל בחיים הפוליטיים. כאמור, כל זאת כדי למנוע ניגוד אינטרסים ולהבטיח כי עבודתם הציבורית תהא מיטבית, בהתאם לעקרון טוהר המידות ובלא משוא פנים. כך גם הם פני הדברים בכל הקשור למועצת התלמידים, ועמדתנו הינה כי אין מדובר בהגבלת מימוש הזכויות הדמוקרטיות הבסיסיות באופן בלתי סביר.

לסיכום האמור לעיל, בחינת העניין מלמדת כי אין שום עילה לקבלת טענותיכם; לחילופין ומטעמי זהירות בלבד, מובהר בזה כי אין באמור לעיל כדי למצות את טענות המשרד או לפגוע בזכות מזכויותיו.

בכבוד רב,

עדי סביר

עדי סביר, עו"ד

עוזרת ראשית ליועצת המשפטית

העתק: הגב' הדרה רוזנבלום, מפקחת ארצית חברתי קהילתי- תלמידים ונוער, משרד החינוך
מר יובל כחלון, יו"ר מועצת התלמידים והנוער הארצית